

“M'agrada l'etiqueta de director mediterrani”

El cineasta Bigas Luna està a punt d'estrenar 'Son de mar', una pel·lícula basada en la novel·la homònima de Manuel Vicent, que suma ja la quinzena en la seva filmografia. Després de la discutida 'Volavérunt', Bigas torna a la càrrega amb un film que porta el seu segell característic.

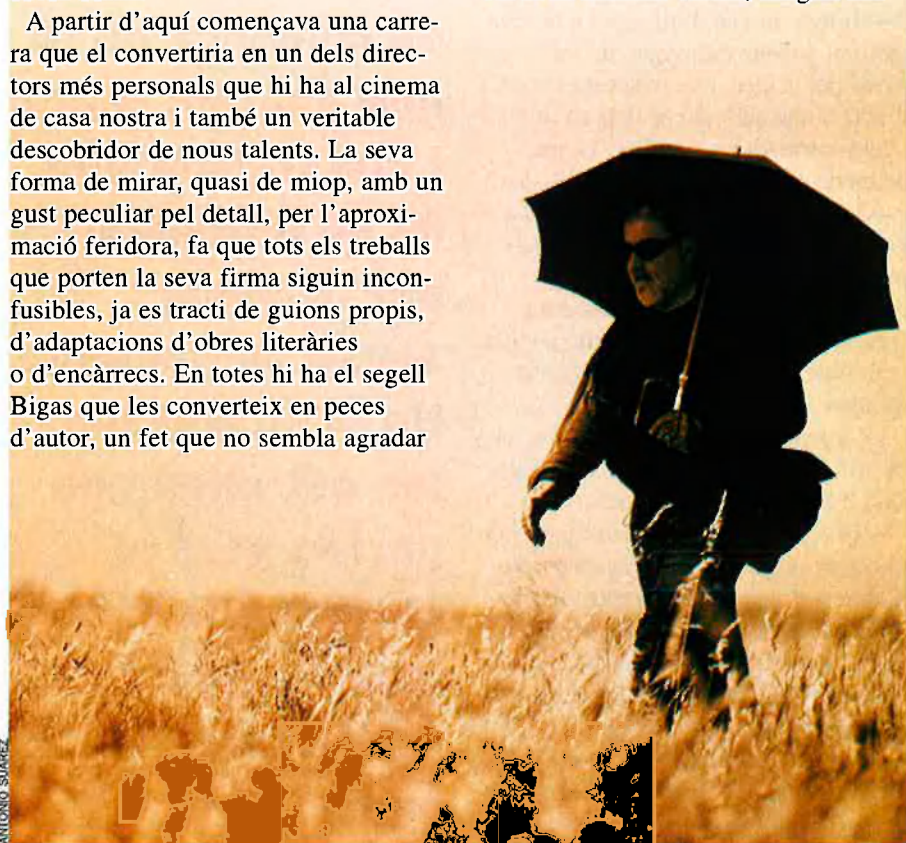
Format en un univers peculiar de disseny i creativitat, Bigas Luna va començar a entrar en el món cinematogràfic amb un seguit de curtsmetratges de consum i moviment quasi soterrani per acabar convertint en el seu primer llargmetratge una novel·la de Manuel Vázquez Montalban, *Tatuaje* (1976), que va tenir una rebuda desigual per part de crítica i de públic.

Poc després engegava el projecte *Bilbao* (1978), un film tèrbol, especial, magnètic i fascinant que mentre es convertia en una obra de culte, marcava també els fonaments del que seria a partir d'aleshores l'estil peculiar que el director transmetria en totes les seves obres.

A partir d'aquí començava una carrera que el convertiria en un dels directors més personals que hi ha al cinema de casa nostra i també un veritable descobridor de nous talents. La seva forma de mirar, quasi de miop, amb un gust peculiar pel detall, per l'aproximació feridora, fa que tots els treballs que porten la seva firma siguin inconfusibles, ja es tracti de guions propis, d'adaptacions d'obres literàries o d'encàrrecs. En totes hi ha el segell Bigas que les converteix en peces d'autor, un fet que no sembla agradar

massa a uns sectors de la crítica i que es va posar de manifest a l'estrena de *Volavérunt* (1999), una pel·lícula injustament castigada, però a la qual el temps, sens dubte, acabarà fent justícia.

En qualsevol cas, Bigas Luna és un director viu, atent a tot el que l'envolta i una persona que manifesta un entusiasme quasi infantil per les coses que el sorprenen, ja sigui el darrer avenç de la tecnologia arribat dels Estats Units o un pagès aixecant un marge de pedra al Tarragonès. Això fa que no pari ni un moment i que, a hores d'ara, estigui enllestint *Son de mar*, la darrera pel·lícula i quinzena de la filmografia personal, basada en la novel·la de Manuel Vicent; dirigint dos

ANTONIO SUÁREZ

“La clonació exacta de les imatges és la veritable revolució que ja arriba.”

"Leonor Watling, la protagonista de *Son de mar*, té el cos de Silvana Mangano i és una gran actriu, cosa que segur que s'acabarà veient amb el pas del temps."

cursos de cinema digital a Barcelona i a Reus; preparant un rodatge nou basat en un guió d'Alicia Giménez Barlett, i pensant en una exposició magna dels seus dibuixos al Japó.

—Si fem un cop d'ull ràpid a la seva carrera, podem veure que, de les seves pel·lícules, han sorgit un seguit d'actors que amb el pas dels anys s'han convertit en estrelles. Té una mena de sentit especial per trobar-los?

—M'agrada donar oportunitats a gent nova. Quan es comença es té una energia verge i, pel que es refereix a mi, hi veig alguna cosa fresca, amb un potencial que permet treballar sense limitacions i fer-hi qualsevol cosa.

—La protagonista de *Son de mar*, la Martina de Vicent, és Leonor Watling. Què li ha vist aquesta vegada?

—Té el cos de Silvana Mangano i és una gran actriu, coses que es poden trobar per separat però que costen molt de veure juntes, i ella les té.

—És a dir, que estem davant d'una nova troballa del que ja es podria anomenar "la factoria" Bigas?

—Leonor és molt bona actriu i això segur que s'acabarà veient amb el pas del temps.

"M'agrada donar oportunitats a gent jove. Quan es comença es té una energia verge i una frescor que és un potencial per treballar sense limitacions. No m'interessen les estrelles que porten gent al cinema. Els actors molt instal·lats poden resultar molt pesats."

—Com s'ho fa per veure el potencial d'una persona i saber si pot resultar davant la càmera? Hi ha un truc màgic?

—D'entrada s'ha de dir que, actor, s'hi neix. Es pot millorar, però s'ha de portar a dins. A partir d'aquí és qüestió de treballar. A mi, el que més m'interessa és la tímida. La gent tímida em permet buscar coses que no estan a la vista. M'agrada viure les meves pel·lícules, que no siguin com un treball d'oficina, i per això m'apassiona buscar en l'interior dels actors. En el cas de la Leonor, la gent que la coneix no hauria dit mai que pogués fer el paper de Martina, i jo vaig veure que a dins tenia una Martina, i va acabar sortint.

—Vostè és allò que es diu "un director d'actors"?

—No. Jo l'únic que vull és que unes persones facin un determinat paper. El que faig és treure'ls totes les coses bones que porten a dins i amagar-los les dolentes.

—Així de fàcil?

—Es tracta d'aconseguir fer una actuació a mida. Treballar amb ells i aconseguir que arribin al punt que jo anomeno "grau zen". Quan hi arriben ja puc fer-hi el que vulgui i sé que respondran a la perfecció.

—O sigui que hi ha diferència entre els actors consagrats i els novells?

—Els actors molt instal·lats poden resultar molt pesats. En canvi, els que comencen tenen una entrega molt més gran, i això, és clar, puntua a l'hora de treballar-hi. M'interessen els actors que fan bones pel·lícules i no les estrelles que porten gent al cine. A mi, m'agraden els actors joves i una de les meves feines és aconseguir que els productors s'arrisquin amb ells. Amb els anys hi he demostrat que és una idea que funciona.

—No hi ha dubte, Penélope Cruz, Ariadna Gil, Jordi Mollà, Biel Duran i l'home de moda, Javier Bardem.

—Sí, en aquest cas concret, Javier ha nascut actor, és un dels actors més personals que he conegut mai.

Té molta força i, a més, ha sabut portar molt bé la seva carrera.

—De fet va ser un dels elements clau en la seva trilogia ibèrica, no?

—Va ser el protagonista de *Jamón, Jamón* i de *Huevos de oro* i, tot i que no hi havia un paper pensat per a ell a *La teta i la lluna*, hi volia sortir de totes totes. Si t'hi fixes bé, quan apareix la legió romana que passa per damunt del Pont del Diable de Tarragona, el primer romà és ell. Això, que és una cosa que molt poca gent ha vist, diu molt de la seva categoria com a persona i com a actor.

—I què li sembla tot això de l'Oscar?

—Quan ho vaig saber el vaig trucar i li vaig dir que la felicitat és desitjar allò que tens. I que en aquell moment ja tenia l'Oscar guanyat. Un actor és bo i és bo. Hi ha empreses disposades a invertir un grapat de milions en tot el que envolta la concessió d'un premi com aquest, però això no fa que l'actor sigui millor. El fet que Javier hagi arribat fins aquí vol dir que és molt bo.

La resta només és màrqueting.

—Tornant a *Son de mar*, com ha estat treballar amb Manuel Vicent?

—El vaig conèixer quan rodava *Las edades de Lulú* i m'ha fet molta il·lusió treballar una novel·la seva. És un gran escriptor i, a més, és un gran narrador oral. Resulta molt brillant explicant històries. És de les persones que desemfatitza quan t'explica una cosa veritablement important i que exagera quan explica coses sense tanta importància.

—És dels autors que ho volen controlar tot, o deixa fer?

—Ens va donar suport moral a base de paelles i poc més. Vicent és dels que entenen que una novel·la pot tenir tantes visualitzacions com lectors i que una pel·lícula no és res més que una d'aquestes. Hi ha escriptors que ho comprenen a la perfecció, d'altres que, tot i que no els agrada, són elegants i no diuen res, i hi ha gent tan desagradable com l'Antonio Gala que, després de cobrar, es permet la mala educació de criticar-ho tot a tot arreu. S'ha de

“Una novel·la pot tenir tantes visualitzacions com lectors, i una pel·lícula no és res més que una d'aquestes. Un llibre es llegeix en diferents blocs i un film és una sola unitat de temps.”

tenir clar que una novel·la es llegeix en diferents blocs i que una pel·lícula és una sola unitat de temps.

—Manuel Vicent i Bigas Luna, Mediterrani en estat pur, no?

—Bé, sí. La novel·la ha estat una bona musa inspiradora. Ha resultat ser una obra molt lluminosa i carregada de passió. Sóc poc amic de les etiquetes, però la de director mediterrani m'agrada, m'hi sento bé.

—També està fent dos tallers de creació audiovisual, un a Reus i l'altre a Barcelona, amb quins objectius?

—Es tracta d'ensenyar les bases de la narració tradicional a la gent que ho vol fer en digital. La idea és investigar els nous llenguatges tecnològics i aconseguir establir focus autòctons de creació, petites factories audiovisuals.

—En aquest sentit, creu que la tecnologia digital pot afavorir la popularització del cinema?

—Crec sincerament que l'època de la imatge comença aquest segle. Tots els que hi hem treballat fins ara hem estat una mena de pioners. La veritable revolució comença amb les càmeres digitals i Internet. La clonació exacta de les imatges és la veritable revolució que ja arriba.

—I quines són les bases dels cursos?

—Que els alumnes participin en tot el procés creatiu, des de les idees inicials fins a la producció final.

—En certa manera seguiu les directrius del dogma de Von Trier, no?

—D'alguna manera sí. Són projectes mols centrats en la zona on es desenvolupa el taller i treballats sense artificiositats de cap mena, buscant les essències bàsiques. Bones històries i un treball seriós al darrere.

—Pel que fa a la pintura, després de l'exposició de *Les cares de l'ànima* a la Galeria Metropolitana de Barcelona, té algun altre projecte?

—Pintar és la meua teràpia, les meves píndoles d'homeopatia. M'agraden les noves tecnologies però també m'interessa l'art manual i crec que hauria de ser un patrimoni a l'abast de més gent. A mi, quan se m'encén la llum vermella, em poso a pintar. Ho faig només per a mi, però sembla que també interessa a la gent. A la Metropolitana van tenir molt d'èxit i ara, si no passa res, l'any 2002 és farà una exposició a Osaka amb 2.000 cares de l'ànima.

Jordi Cervera